

hudih besed. Ekonomija je v njih. Ali če hočete grozo Cankarjevih simbolov ali Bevkovih refleksij! V malem povedo več in za Levstikovo delo je le dobro, da stara Kastelka ne govori o politiki, kakor bi pisatelj rad, in nobena umetniška nesreča ni, če sanjari najmlajši gad o zakonito dovoljenem poldrugem milijonu. Zdi se skoro, da je Levstik imel le preveč besede in premalo Besede, ko je snoval svoje delo, kajti svojo snov je izčrpal v stilu. Manjka stvarnika, ali če hočete, pravega poeta.

So knjige, ki v gotovih dobah nalagajo zahtevo po priznanju. Podkupujejo s svojo vsebino, vredno pietete. To je in ostane bistvo Levstikove knjige, zato bo vedno imela svoje bralce. Zato ji bo sledila še kaka izdaja pa tudi Levstikovo ime se bo po nji sodilo.

France Koblar.

Josip Jurčič: Spisi. Tretji zvezek: Deseti brat. — Nemški valpet. Založila Jugosl. knjigarna, 1922. Osmi zvezek: Ivan Erazem Tatenbah. — Bojim se te. — Črtica iz življenja političnega agitatorja. — Telečja pečenka. — Šest parov klobas. — Po tobaku smrdiš. — Ženitev iz nevoščljivosti. — Andreja Pajka Spomini starega Slovenca. Založba ista, 1923. Urednik: dr. Ivan Grafenauer.

Med vsemi Jurčičevimi spisi bo »Deseti brat« pač ostal najljubše čtivo. Čim večkrat ga človek čita, tem več lepote vedno znova najde v njem. Zlasti kdor si je enkrat sam ogledal tisti kraj nad Muljavo, kjer so stale Slemenice, tisti travnik s potokom, tisto tiho cerkvico, in pa Muljavo samo, kjer je stala Obrščakova gostilnica s tolikanj slavnimi in nam tolikanj dragimi gosti, tisti s posebnim užitkom zopet in zopet primerja klasični Jurčičev opis kraja z resničnostjo samo. Že sam »Deseti brat« nudi razlogov dovolj, da še danes imenujemo Jurčiča našega največjega plastika, nazornega pripovedovalca. Prizorov zlasti iz nekaterih njegovih del (Deseti brat, Sosedov sin, Domen itd., itd.) človek ne pozabi nikdar več. — Do zadnjega časa smo iz slovstvene zgodovine vedeli, da se je Jurčič učil pri Angležu W. Scottu; vendar podrobnega nismo vedeli; zdaj nam je Scottov »Starinar« — dasi še ni preveden — dobro znan iz dr. Prijateljvega uvoda in dr. Grafenauerjevih »Opomenj«. Tudi Levstikovo zasebno kritiko, v pismu Jurčiču poslano, poznamo šele od l. 1917. (ne 1907, kakor je pri dr. G. str. 233 tisk. pomota). Vse to nam pomaga, da še z večjo pozornostjo čitamo, na Jurčičevo umetnost le še bolj pazimo. Na nekaterih mestih kar tipljemo, kako v slogu gre Jurčič za Levstikom. N. pr. tisto brezzvezje v Krjavlju (pri dr. G. str. 42): »Smolo bral, kislega mleka itd.« živo spominja na klasični asindefon iz odlomka Levstikovega »Deseti brat«, kako je na Kalcu z otroki po vrtu skakal itd. itd. Grafenauerjeva ljudska izdaja je zlasti s tem označena, da ima neizpremenjeno besedilo in besedni red, le pravopis je sedanjemu prilagođen in nekateri (pa le redkokje) izrazi so nadomeščeni. »Opomb« bi bilo semtertja treba nekoliko več, n. pr. k str. 27, v. 8 sp., 63, v. 15 (ciničen), in še par mest; v obče pa so zadostne in točne. (Str. 81.

82. sv. Kozmek in Damijan — bi kazalo omeniti, da sta to župna zavetnika na Krki; odtod njih pogosto v misel jemanje pri Krjavlju i. dr.)

»Nemški valpet« (prvič natisnjen l. 1867 v Slov. Glasniku) kaže vso nezmanjšano pripovedovalno silo Jurčičevo; »Erazmu Tatenbahu« pa se res pozna, da Jurčič — inter arma — ni imel časa, da bi bil snov podredil ideji. Zelo dober in pregleden pa je urednikov uvod v ta roman: str. 191—201. — Med feljtoni je v »Telečji pečenki« spet ves Jurčič. — V Pajkovih spominih na podlagi »Opomb« vidimo, koliko je Jurčičevega. — Ker urednik ponatiskuje tudi najmanjše podlistke, je dokaz, da hoče njegova izdaja prinesiti Jurčičevo leposlovno delo celotno.

J. D.

Dr. Janez Ev. Krek: Izbrani spisi. I. zvezek. Mlada leta (1865—1892). Uredil Ivan Dolenc. V Ljubljani, 1923. Založilo društvo Dr. Janez Ev. Krek v Ljubljani. V komisiji Nove Založbe v Ljubljani, Kongresni trg 19. Natisnila Jugoslovanska tiskarna. Str. 188.

Čim bolj nas loči čas od njega — velikega delavca in dobrotvora slovenskega, tem bližji nam je, ker nam raste v program in simbol slovenstva. Bodi v mestu, na poti, v vasi, na gori, doma in v društvu, govori z inteligentom, sezi delavcu v roko, vošči kmetu dobro srečo — nanj se spomniš, njegov spomin te oživi in malodušnost mora izginiti, ker njegov duh kliče: Delaj iz ljubezni! Delo iz ljubezni je blagoslovljeno in njegovi sadovi pomenijo življenje!

Redki so možje, ki pomenijo program posamezniku in celoti, segajoč iz časa v čas. Krek se je zapisal v ljudi in v zemljo s svojim delom. Po njem, ž njim in v njem bomo živeli in rasti — proti njemu bomo hiral in zoreli smrti!

V času malodušnosti, v času tope in trpke resignacije, v času hvalivcev temporis aeti, v času ogabnih gonj, v času borbenosti, v času velikih in malih zmed je vrgel Ivan Dolenc v slovenski svet Krekova Mlada leta. Dobro delo je napravil. Rod, ki je rasel in vzrasel ob Kreku, bo z veseljem bral do podrobnosti podano in podprto Krekovo življenje, ki ga paralelno ilustrirajo njegova pisma in mladostna dela, članki in leposlovje, in videl bo, kako organsko je rasel in zorel v moža, ki ga je naša zemlja vse do njega zama čakala. Novemu rodu pa bo knjiga še toliko bolj dobrodošla.

Glede na leposlovje bi pripomnil: res je, da Krek ni bil poklicni leposlovec, a vendar bi bilo prav, če bi urednik zbral vsa njegova leposlovna dela in jih ne podajal fragmentarno. Branja vredna so še vedno in nekatera literarnohistorično zelo pomembna. Sicer upam, da pridemo za »Izbranimi spisi« tudi do »Zbranih spisov«!

Joža Lovrenčič.

Platon: Sokratov zagovor. Preložil in uvod napisal Anton Sovrè. Mohorjeve knjižnice št. 2, 1923. Založila Družba sv. Mohorja. Strani 102.

Dober življenjepis je pač najkrajša pot do uma in srca v svrhu prosvete najširših plasti naroda. Exempla trahunt. S prevodom »Sokratovega za-